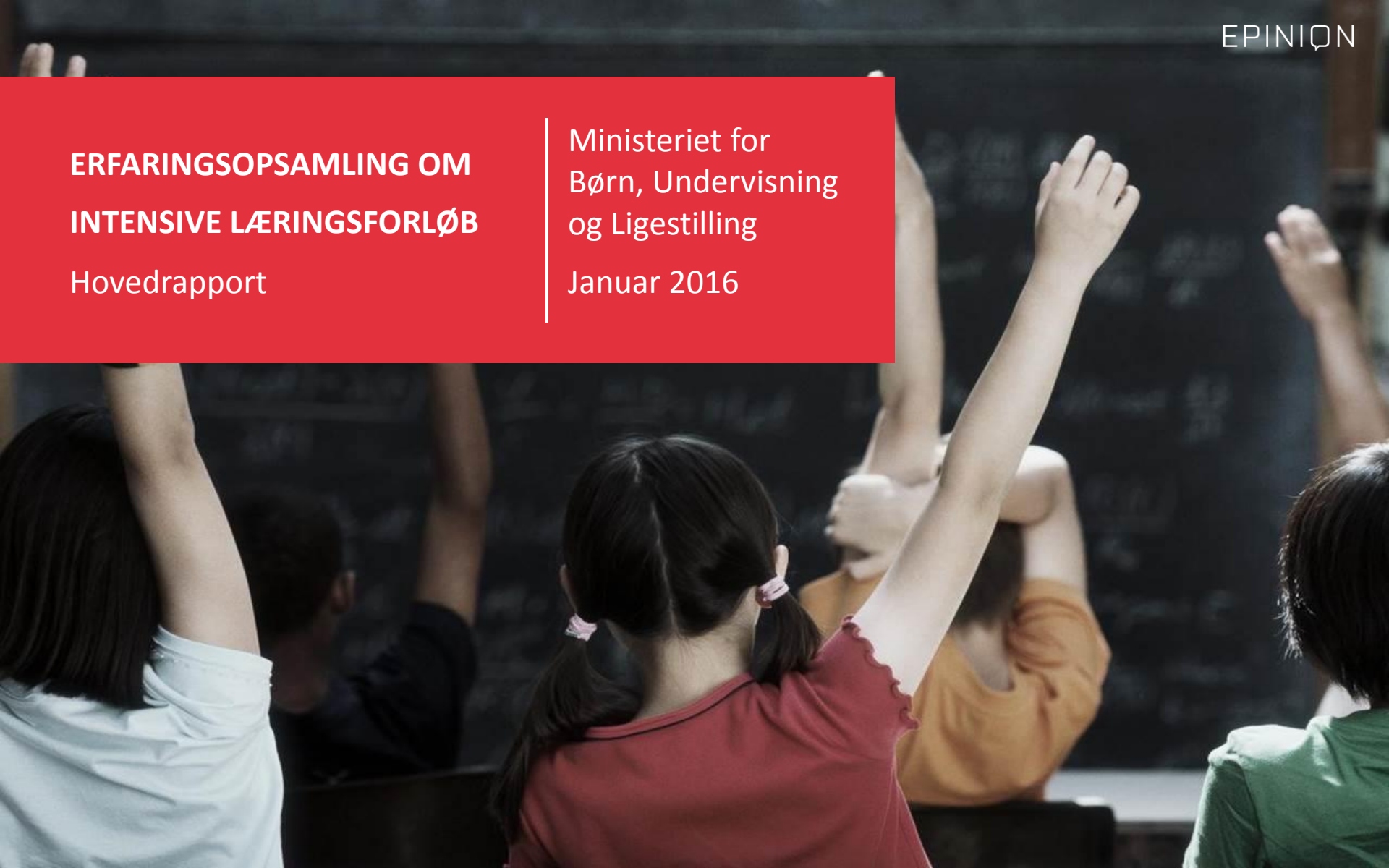

**ERFARINGSOPSAMLING OM
INTENSIVE LÆRINGSFORLØB**

Hovedrapport

Ministeriet for
Børn, Undervisning
og Ligestilling

Januar 2016

Resumé

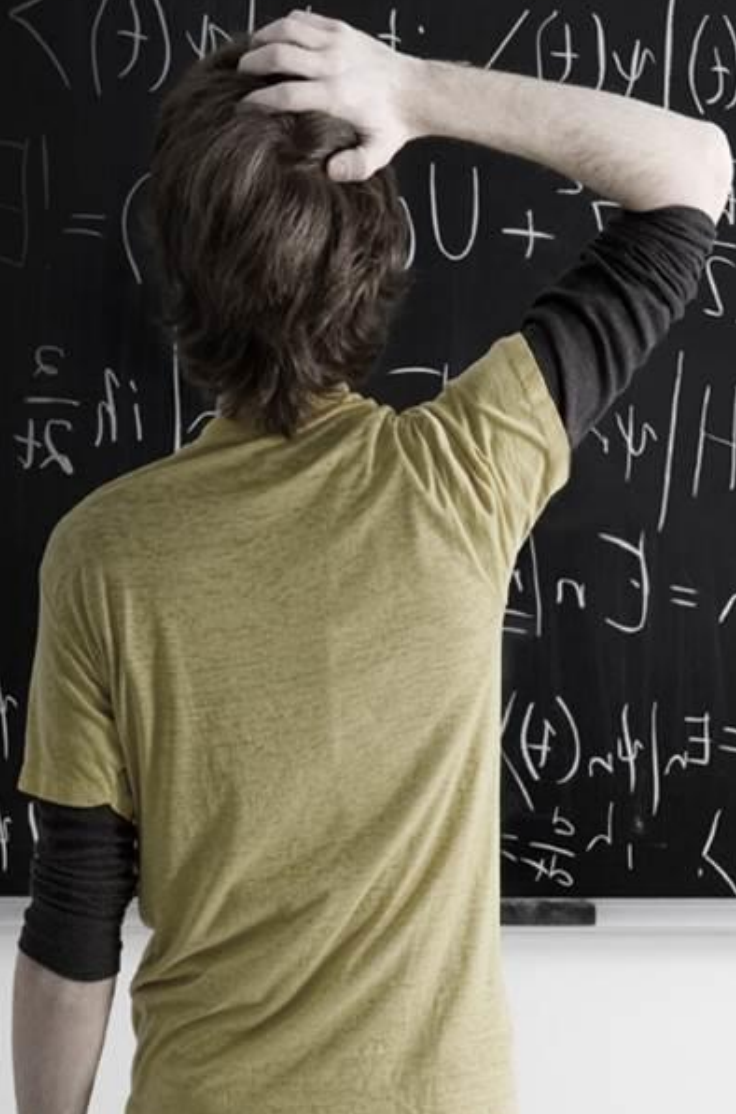
- 52 pct. af de kommuner, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, angiver at kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb, dvs. en tidsafgrænset, intensiv og fokuseret indsats for børn og unge i læringsvanskeligheder, der bryder med den vante undervisning.
- De fleste læringsforløb fokuserer på flere forskellige faglige, personlige eller sociale kompetencer. Mange forløb har fokus på motivation, selvværd, koncentrationsevne samt faglige kompetencer. Da læringsforløbene er kortvarige lægges typisk større vægt på at give eleverne strategier, redskaber og motivation end på at opnå konkrete færdigheder og viden.
- De intensive læringsforløb anvender mange af de metoder, der netop lægges vægt på i Folkeskolereformen, eksempelvis læringsmålstyret undervisning, varieret undervisning, praktiske læringsformer, motion og bevægelse. Så selvom der i alle tilfælde er tale om forløb, der på forskellig vis bryder med den vante undervisning, er der typisk tale om de samme undervisningsmetoder og -tilgange, der fremhæves som god praksis i den almindelige undervisning.
- Ressourceforbruget pr. elev varierer i de otte cases fra under 10.000 kr. pr. elev til over 100.000 kr. pr. elev for et 6-årigt forløb.
- Erfaringer med intensive læringsforløb er meget positive – både i spørgeskemaundersøgelsen og i de udvalgte cases.
- Flere af de intensive læringsforløb kan dokumentere meget markante faglige fremskridt på kort tid. Til gengæld er der generelt begrænset viden om langtidseffekter af intensive læringsforløb. Det gælder også i de otte cases, der er udvalgt her.
- Blandt de faktorer, der gør den største forskel for eleverne, fremhæves bl.a. et miljøskift, intensitet og høj normering, struktur, motiverede elever, en helhedsorienteret indsats samt engagerede og fagligt dygtige voksne. Til gengæld er det en helt central udfordring i læringsforløbene, hvordan man fastholder resultaterne, når eleven vender tilbage til skolen.

Indhold

Indledning	4
Surveyresultater	7
Erfaringer fra de otte cases	15
Metode og datagrundlag	26

1 INDLEDNING

Indledning

Baggrund og formål

Der er de senere år kommet markant større fokus på kortere, intensive læringsforløb i Danmark, især målrettet fagligt svage elever. Dette hænger blandt andet sammen med, at en række undersøgelser og evalueringer af danske projekter med intensive læringsforløb tyder på, at eleverne udvikler sig både fagligt og personligt. Eksempelvis rapporteres om positive erfaringer i undersøgelser om Egmont Fondens signaturprojekt Lær for Livet, DrengesAkademiet, Plan T i Odense Kommune og Københavns Kommunes Turboforløb. Som det fremgår af denne erfaringsopsamling har mange kommuner og skoler derfor deltaget i eller tilrettelagt intensive læringsforløb.

På grund af de gode erfaringer har satspuljepartierne afsat 20,8 mio. kr. i perioden 2016-2019 til intensive læringsforløb for fagligt udfordrede elever: *”Med projektet understøttes skolernes intensive læringsforløb, samtidig med, at der udvikles sikker viden om, hvad der virker, og hvordan det forankres i kommunerne bedst muligt, så der opnås den største og mest vedvarende effekt på elevernes læring. Projektets resultater skal klæde skolerne på til efterfølgende at anvende turboforløb som et redskab i deres indsats over for fagligt udfordrede elever”* (Aftale om satspuljen på social- og indenrigsområdet 2016-2019).

Som en del af forberedelserne til udmøntningen af ovennævnte initiativ har Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling bedt Epinion om at foretage en erfaringsopsamling, der skal bidrage til et bedre vidensgrundlag om intensive læringsforløb og bidrage til at skabe grundlag for at vurdere, hvilke modeller for intensive læringsforløb, der vil være relevante at afprøve systematisk i en dansk skolekontekst med henblik på at opnå sikker viden om effekter.

Erfaringsopsamlingen skal bidrage med viden om:

- Hvordan intensive læringsforløb på grundskoleområdet og i kommunale ungdomsskoler i praksis tilrettelægges?
- Hvorvidt forløbene medfører positive effekter og gevinster for målgruppen?
- Hvilke forhold, der vurderes at have betydning for, om intensive læringsforløb bidrager til de ønskede effekter?

Hvordan er erfaringerne indsamlet?

Indledningsvist er der foretaget en kortlægning af intensive læringsforløb. Kortlægningen baseres dels på en gennemgang (desk research) af eksisterende evalueringer og litteratur om intensive læringsforløb og dels på en kort spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningerne i landets kommuner. 75 ud af de 98 kommuner har deltaget i undersøgelsen.

På baggrund af kortlægningen er der udvalgt otte forskellige intensive læringsforløb til nærmere casestudier. Der er i udvælgelsen af cases især lagt vægt på at identificere intensive læringsforløb, hvor der på forhånd i et vist omfang er opsamlet viden om erfaringer og resultater, og hvor der er tegn på, at disse resultater og erfaringer er positive samt relevante for en bredere kreds af danske kommuner. Derudover er der lagt vægt på at udvælge cases, der repræsenterer en vis variation af indsatser med hensyn til formål, målgrupper og organisering. Side 25 giver et overblik over de otte cases.

I hver af de otte cases er der dels gennemgået relevant skriftligt materiale om det intensive læringsforløb og dets resultater og dels gennemført kvalitative interview med nøglepersoner omkring det intensive læringsforløb. Det afhænger af læringsforløbets konkrete organisering, hvilke interviewpersoner, der har deltaget, men i de fleste cases er der som minimum tale om repræsentanter for projektets/læringsforløbets ledelse, undervisere og elever. Derudover har det i visse cases været relevant at interviewe bl.a. repræsentanter for elevernes skoler, rollemodeller og forskere. Der er i alt gennemført interview med 62 informanter, som er tilknyttet de otte læringsforløb.

Afslutningsvist er resultaterne blevet valideret, kvalificeret og suppleret på en workshop med deltagelse af repræsentanter fra de udvalgte intensive læringsforløb samt personer med tværgående viden om intensive læringsforløb. For en uddybning af de anvendte metoder henvises til side 27.

Hvad er intensive læringsforløb?

Definition

Begrebet "intensive læringsforløb" er blevet udbredt i løbet af de senere år. En Google-søgning på begrebet giver over 12.000 resultater. Derudover anvendes andre betegnelser, der i høj grad dækker over den samme type af indsatser, fx turboforløb og læringscamps.

Der er imidlertid forskellige opfattelser af, hvilke indsatser, der er omfattet af betegnelsen. Afhængigt af den anvendte definition og de opstillede kriterier, kan intensive læringsforløb således variere fra noget, der begrænser sig til relativt få danske projekter, til noget, der er udbredt på næsten alle danske skoler. Eksempelvis viser en spørgeskemaundersøgelse blandt danske skoleledere, at 90 pct. af skolelederne har erfaringer med intensive læringsformer i en eller anden form på deres skole (Egmont Rapporten 2015).

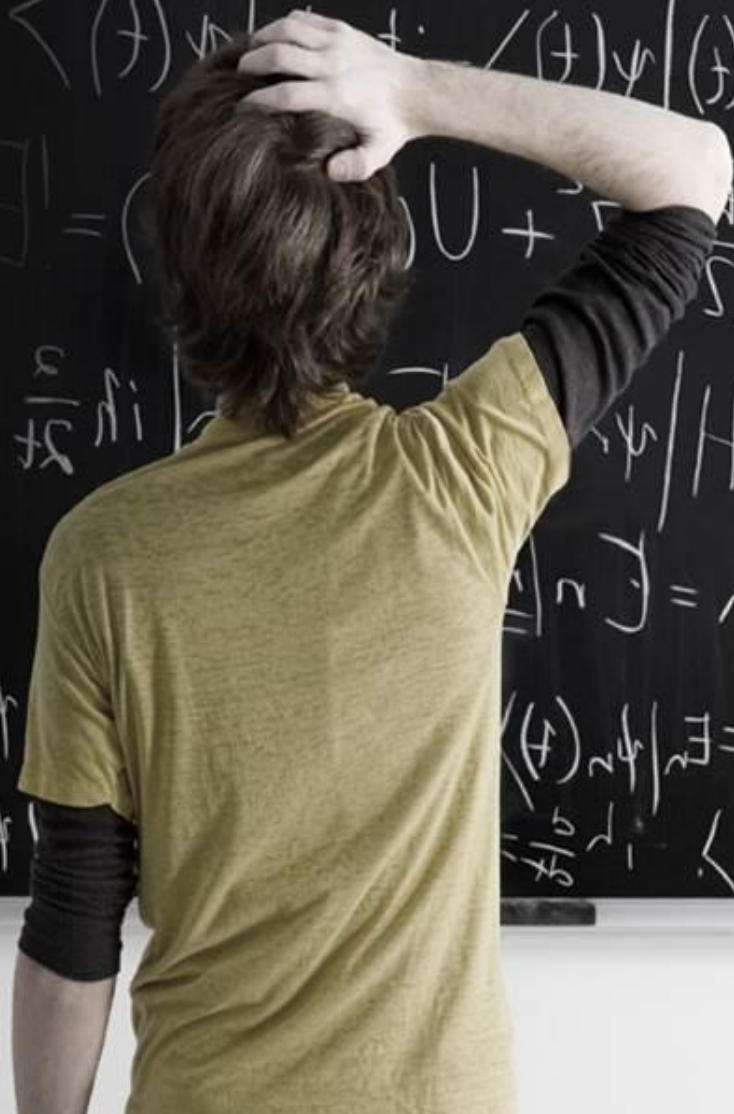
I denne erfaringsopsamling fokuseres på læringsforløb, der opfylder følgende karakteristika:

- Der skal være tale om et **tidsafgrænset forløb** af forholdsvis begrænset varighed.
- Der skal være tale om en **intensiv og fokuseret** indsats, hvor der fokuseres på læring og udvikling af kompetencer inden for et afgrænset område.
- Der skal være tale om forløb målrettet **børn og unge i læringsvanskeligheder**.
- Endelig skal der være tale om forløb, der **bryder med den vante undervisning**, uanset om de foregår i løbet af skoledagen, uden for skoledagen men i tilknytning til skolen eller som eksterne forløb.

Der er tale om en forholdsvis bred definition, der omfatter læringsforløb med en vis variation med hensyn til varighed, intensitet, målgrupper og undervisningsformer.

2 SURVEYRESULTATER

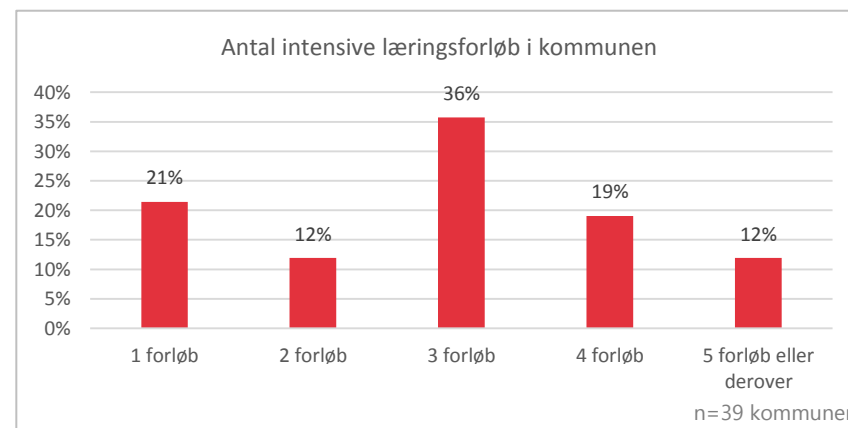
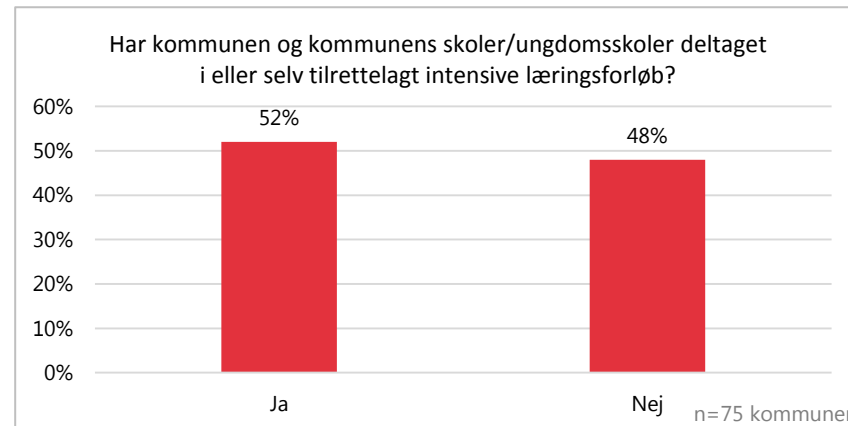
Hvor udbredte er intensive læringsforløb?

Hvor udbredte er intensive læringsforløb?

Som nævnt afhænger udbredelsen af intensive læringsforløb meget af den anvendte definition. Med den definition, der anvendes her i erfaringsopsamlingen, angiver lidt over halvdelen af de kommuner, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, at kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb. Så selvom antallet af intensive læringsforløb stiger markant i disse år, svarer næsten halvdelen af kommunerne, at de ikke har erfaringer med intensive læringsforløb for børn og unge i læringsvanskeligheder.

De 39 kommuner, der i spørgeskemaet har angivet, at "kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb", er også blevet bedt om at "sætte navn eller et par ord på" op til fem intensive læringsforløb, som kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i. Som det fremgår til højre har 79 pct. af disse kommuner nævnt mere end ét intensivt læringsforløb i kommunen. Samlet set har de 39 kommuner angivet 113 forskellige læringsforløb, svarende til næsten tre læringsforløb i gennemsnit. Det skal dog understreges, at der i nogle tilfælde er forskellige kommuner, der har deltaget i de samme læringsforløb.

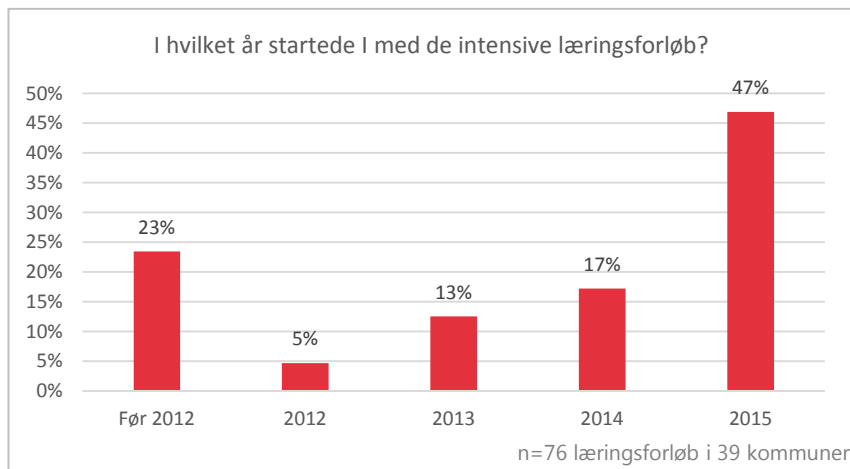
Det kan konkluderes, at kommuner og skoler i hele landet i disse år gør sig mange erfaringer med intensive læringsforløb.

Intensive læringsforløb vinder hastigt frem

Proces

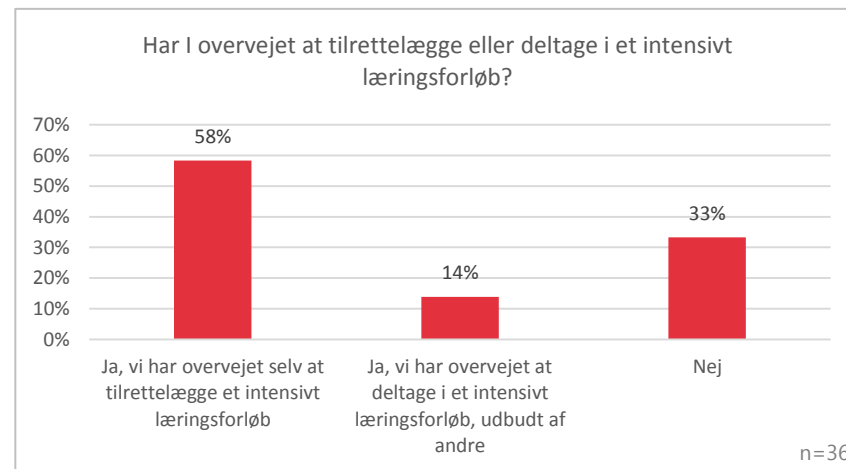
De 39 kommuner med erfaringer med intensive læringsforløb har besvaret spørgsmål om tilrettelæggelse, organisering og erfaringer med læringsforløbene. Figuren nedenfor viser, at arbejdet med intensive læringsforløb for alvor har taget fart i 2015, da næsten halvdelen af de intensive læringsforløb er startet i 2015. Dette er en markant vækst i nye læringsforløb sammenlignet med de forrige år. Samtidigt viser figuren dog også, at der er en del læringsforløb – næsten hvert fjerde – som er startet før 2012. Der er således allerede en del intensive læringsforløb i Danmark, som har flerårige erfaringer.

Overvejer de øvrige kommuner at tilrettelægge eller deltage i intensive læringsforløb?

36 kommuner har i spørgeskemaet svaret, at kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler *ikke* har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb. To-tredjedele af disse kommuner har overvejet selv at tilrettelægge et intensivt læringsforløb eller at deltage i et intensivt læringsforløb, udbudt af andre.

Disse kommuner angiver typisk, at de endnu ikke har deltaget i intensive læringsforløb, fordi behovene understøttes på andre måder, fordi de mangler viden om fx målgruppernes behov, eller fordi de har prioriteret andre opgaver, herunder bl.a. implementeringen af folkeskolereformen.

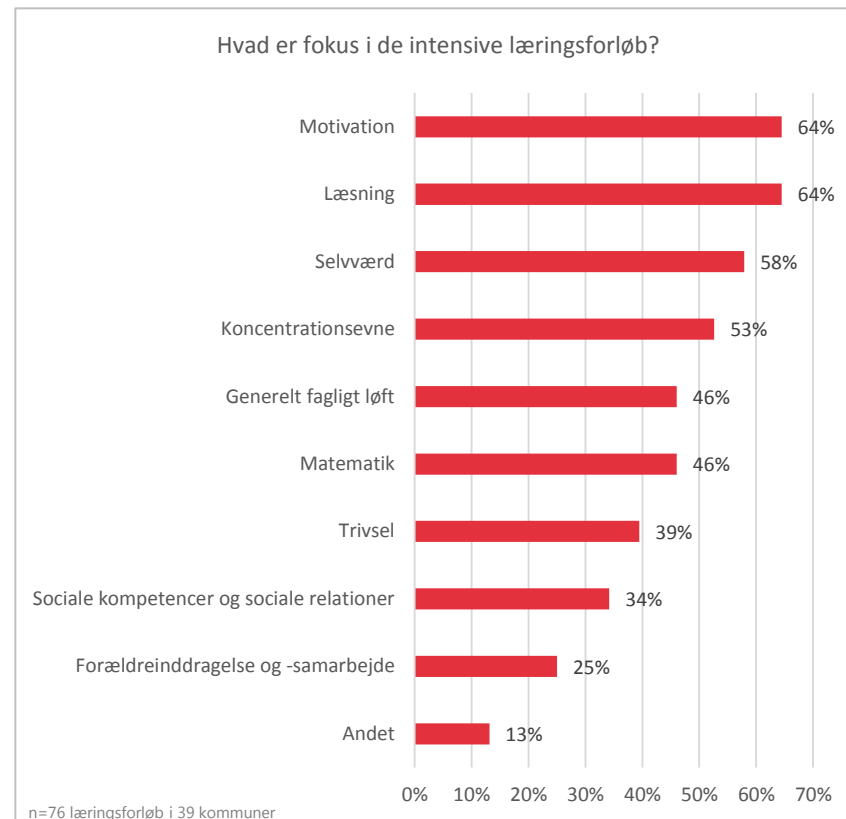
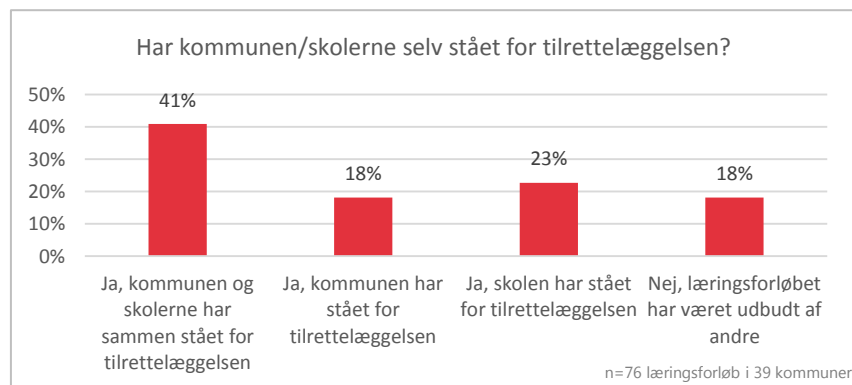
Organisering og fokus

Organisering

Størstedelen af de læringsforløb, der angives i spørgeskemaundersøgelsen er selv tilrettelagt af kommunen og/eller skolerne i kommunen. I omtrent 4 ud af 10 læringsforløb har kommunen og skolerne til sammen stået for tilrettelæggelsen, mens knap hvert fjerde forløb har været tilrettelagt af skolen. Næsten hvert femte forløb bliver udbudt af andre aktører end kommunen eller skolen.

Fokus i de intensive læringsforløb

Figuren til højre viser, at motivation er i fokus i næsten to ud af tre læringsforløb, ligesom at arbejdet med elevernes selvværd og koncentrationsevne er et fokuspunkt i over halvdelen af forløbene. Fagligt kan det ses, at omtrent to tredjedele af læringsforløbene fokuserer på læsning, mens knap halvdelen fokuserer på matematik. I samme omfang er et generelt fagligt løft i fokus ved næsten halvdelen af forløbene. Læringsforløbene har ofte flere fokuspunkter. Omtrent 4 ud af 10 forløb har 1-3 fokuspunkter, en tredjedel har 4-6 fokuspunkter, og hvert fjerde fokuserer på mere end 6 af punkterne til højre.

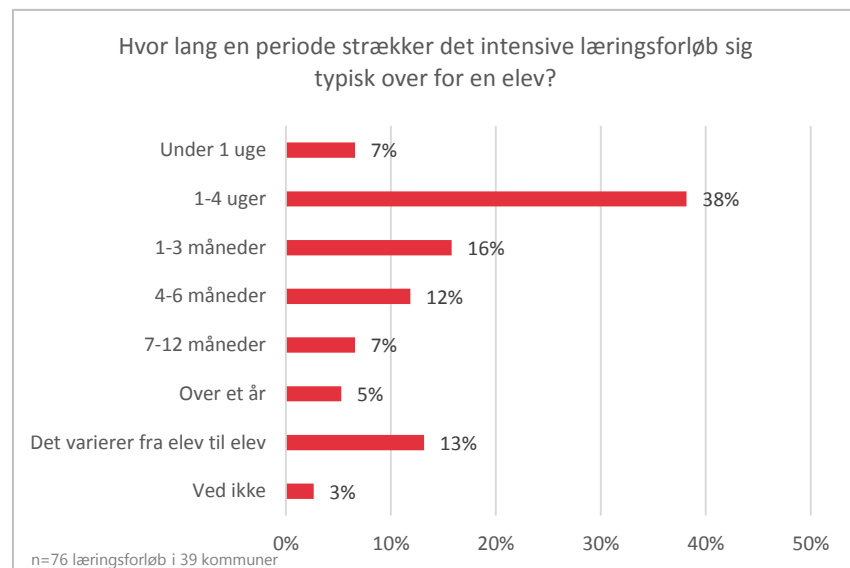

Note: Tallene summerer til mere end 100 %, da nogle forløb har mere end et fokuspunkt.

Tilrettelæggelse og varighed

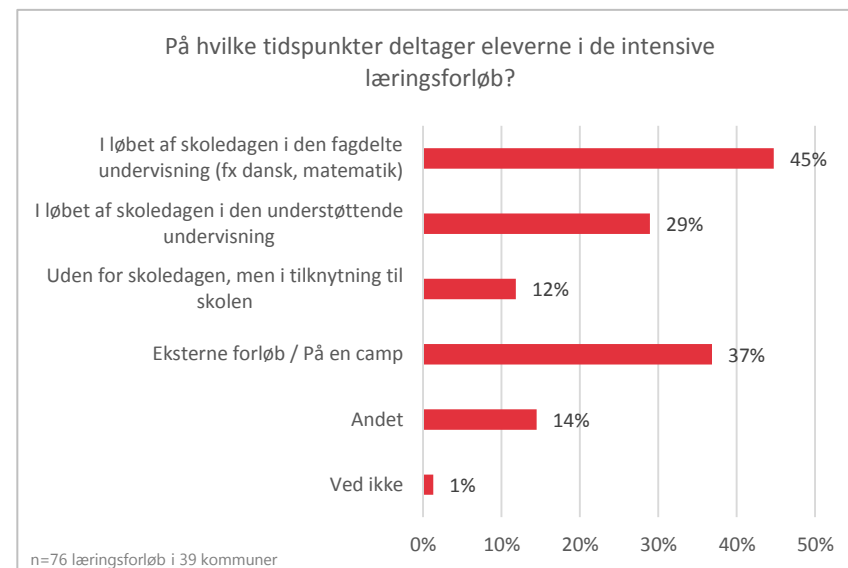
Perioden for læringsforløbet

Der er stor variation i tilrettelæggelsen af de intensive læringsforløb, herunder over hvor lange perioder læringsforløbene strækker sig. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at knap 4 ud af 10 intensive læringsforløb varer 1-4 uger, mens der også for 13 procent af forløbene ikke er en på forhånd fastlagt tidsperiode, men perioden varierer fra elev til elev. I flere af de intensive læringsforløb i casebeskrivelserne arbejdes med perioder inden og efter selve læringsforløbet for at forberede og følge op på indsatsen. Den intensive indsats – fx en campperiode på to uger – suppleres således med yderligere støtte omkring eleven.

Tidspunkt og tilknytning til skolen

Figuren nedenfor viser, på hvilke tidspunkter eleverne deltager i de intensive læringsforløb. En stor del af forløbene foregår i skoletiden, primært i den fagdelte undervisning (fx særligt fokus på et bestemt fag i en kortere periode eller intensive læringsforløb udbudt som valgfag), men også i den understøttende. Omtrent fire ud af ti intensive læringsforløb er eksterne forløb uden for skolen, fx i form af en camp. Omtrent hvert ottende forløb ligger uden for skoledagen, men i tilknytning til skolen, og det udgør dermed den mindst udbredte gruppe af læringsforløb.

Målgrupper

Figurerne til højre viser fordelingen af målgrupperne i de intensive læringsforløb baseret på åbne svar i spørgeskemaundersøgelsen, som efterfølgende er blevet kondenseret. Som det kan ses, indgår både elever på forskellige klassetrin og elever med forskellige udfordringer.

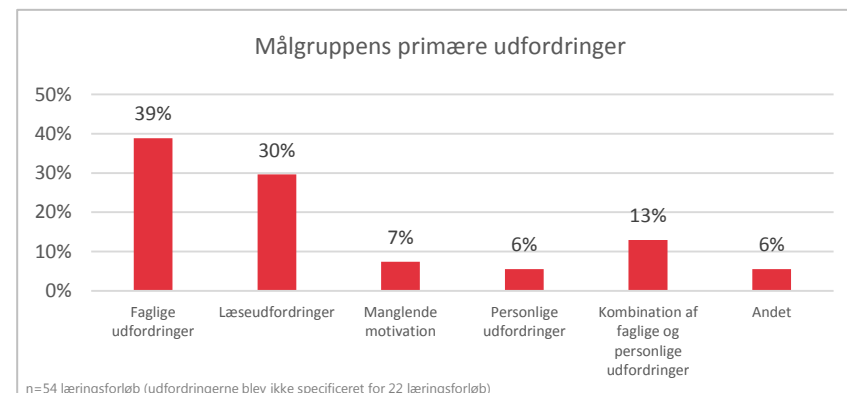
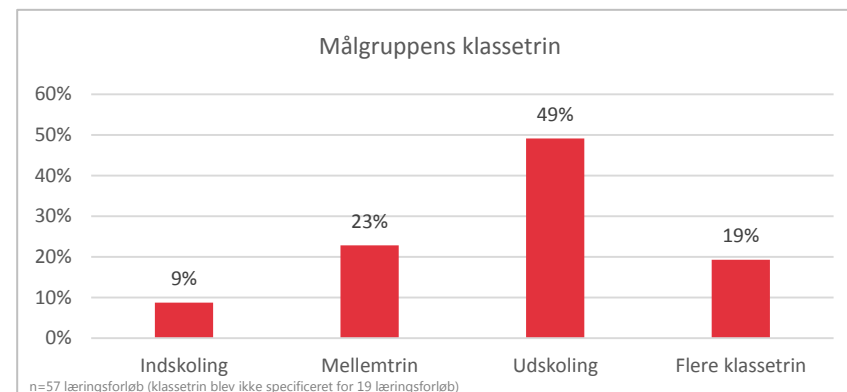
Udskolings elever er oftest i målgruppen

Intensive læringsforløb fokuserer hyppigere på eleverne i de ældre klassetrin. Omtrent halvdelen af forløbene har således udskolings elever som målgruppe, mens knap hvert fjerde har elever på mellemtrin som målgruppe og knap hvert tiende forløb har indskolings elever. Der er dog også intensive læringsforløb, der strækker sig over flere klassetrin.

En stor del af de kommunale repræsentanter har også specificeret, hvilke udfordringer målgruppen oftest har. I knap 4 ud af 10 intensive læringsforløb nævnes faglige udfordringer, og i 3 ud af 10 nævnes specifikt læseudfordringer. I ca. 26 procent af de intensive læringsforløb nævnes elevernes personlige udfordringer (fx lavt selvværd, socialt udsathed), manglende motivation eller en kombination af faglige og personlige udfordringer, for at beskrive målgruppen. Kun i 7 procent af læringsforløbene er det angivet, at målgruppen specifikt er udvalgt blandt elever med manglende motivation. Det er dog ikke ensbetydende med, at læringsforløbene ikke omfatter elever, der mangler motivation, selvom dette måske ikke har været et hovedkriterium for udvælgelsen. Som det fremgår tidligere, er øget motivation i fokus i mange af læringsforløbene.

Tendenser i læringsforløbene

Der er en tendens til, at der i indskolingen ofte er fokus på læsning og at målgruppen udgøres af elever i læsevanskeligheder, mens der i udskolingen i højere grad er fokus på elever med generelle faglige udfordringer, ligesom der også i højere grad er fokus på matematik. Ligeledes fylder arbejdet med elevernes personlige og sociale udvikling, dvs. fokus på motivation, trivsel, selvværd, sociale kompetencer og koncentrationsevne, mere i de ældre klassetrin.

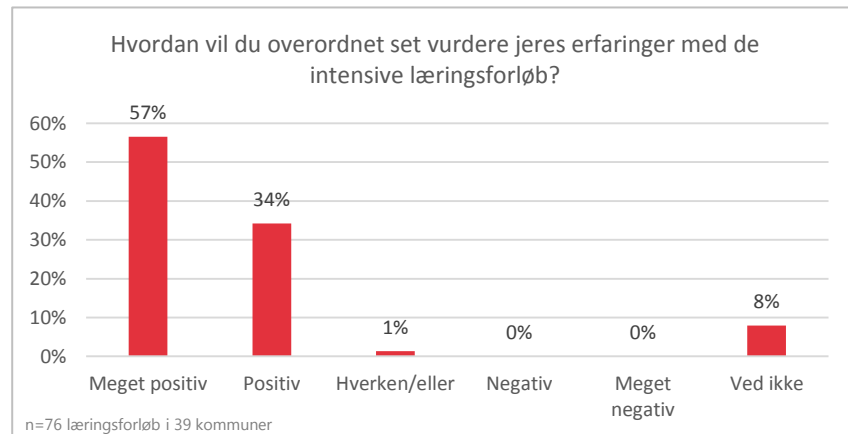
Erfaringer med intensive læringsforløb

Kommunerne har generelt positive erfaringer med intensive læringsforløb

Som det fremgår af nedenstående figur, svarer kommunerne i spørgeskemaundersøgelsen, at de har "positive" eller "meget positive" erfaringer med stort set alle de intensive læringsforløb. Kun i et enkelt ud af 76 intensive læringsforløb er kommunens erfaringer hverken positive eller negative.

Dette er i tråd med en række resultater i Egmont Rapporten 2015, der viser, at langt de fleste lærere og forældre også har gode erfaringer med intensive læringsforløb, fx at langt størstedelen af de lærere og forældre, der har erfaringer med et intensivt læringsforløb vurderer, at det løfter barnets faglige niveau og styrker motivationen til at lære noget i timerne.

Det kan altså konkluderes, at langt de fleste intensive læringsforløb opleves som virksomhedsfulde.

Tendenser i erfaringerne

Som figuren viser, er erfaringerne med intensive læringsforløb positive i næsten alle forløb. Sammenholdes erfaringerne med de intensive læringsforløb med deres karakteristika, er der tendens til, at nedenstående karakteristika i højere grad forbindes med læringsforløb med "meget positive" erfaringer:

- **Fokus på personlig udvikling:** Intensive læringsforløb, som (også) fokuserer på elevernes trivsel, selvværd, sociale kompetencer og relationer samt forløb med fokus på forældreinddragelse og -samarbejde, har oftere "meget positive" erfaringer.
- **Flere fokuspunkter:** Intensive læringsforløb med flere fokuspunkter er oftere "meget positive". Således svares ved knap 80 procent af de intensive læringsforløb med 7-9 af fokuspunkterne, at erfaringerne er "meget positive", mens det kun gælder for 47 procent af de intensive læringsforløb med 1-3 fokuspunkter.
- **Udskolingselever i målgruppen:** Intensive læringsforløb med udskolingselever har oftere "meget positive" erfaringer end forløb med indskolingselever. Der indgår dog kun få intensive læringsforløb med indskolingselever i undersøgelsen, hvorfor disse tendenser er behæftet med betydelig usikkerhed.
- **Tilrettelagt uden for skoledagen:** Intensive læringsforløb, som er tilrettelagt uden for skoledagen - enten i tilknytning til skolen eller som eksternt forløb - har i lidt højere grad "meget positive" erfaringer end læringsforløb, som er tilrettelagt inden for skoledagen.

Det er svært at sige, hvad der forklarer disse tendenser, da de også indbyrdes hænger sammen. Typisk er fokus i højere grad på flere fokuspunkter ved udskolingselever, og der arbejdes oftere (også) med elevernes personlige kompetencer i læringsforløbene. Derudover er udskolingselevernes forløb også oftere tilrettelagt uden for skoledagen. Endelig må det pointeres, at der kun indgår 57 læringsforløb, hvor klassetrinnet er opgivet, og der indgår kun få intensive læringsforløb med indskolingselever i målgruppen i undersøgelsen. Ovenstående er derfor behæftet med usikkerhed.

Erfaringer med udvikling, opfølgning og samarbejde

Vigtigt med fokus på opfølgning, samarbejde og forældreopbakning

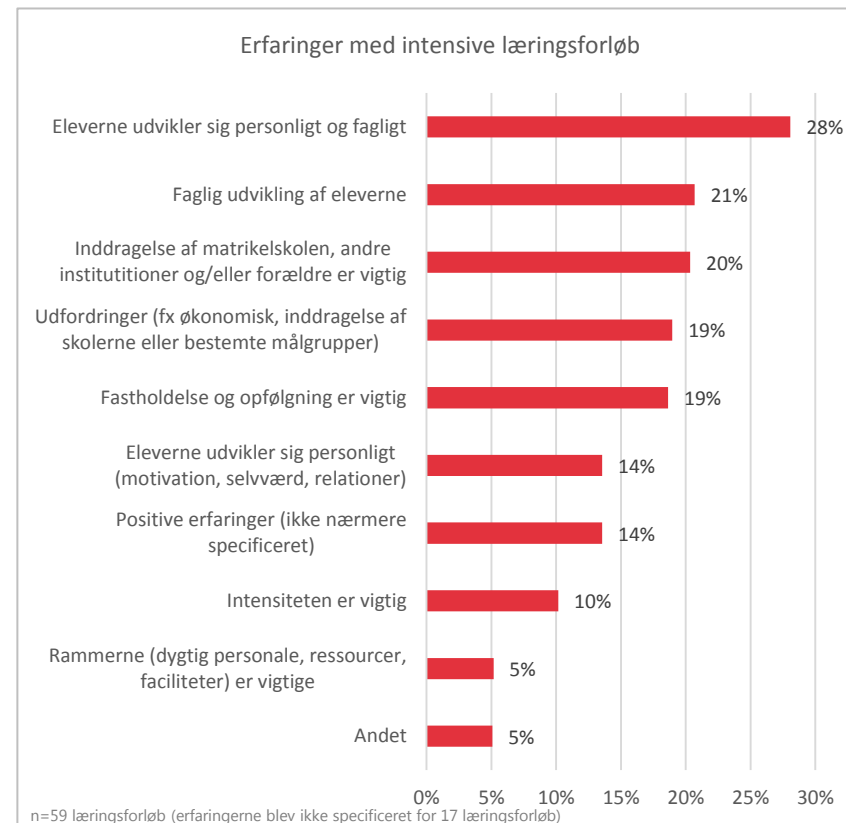
I spørgeskemaundersøgelsen har de kommunale repræsentanter uddybet deres erfaringer med læringsforløbene, fx hvad der har været særligt godt eller dårligt, hvad de har lært af forløbet, og hvad elevernes udbytte har været.

De mange forskellige erfaringer er forsøgt opsummeret i figuren til højre, som viser fordelingen af erfaringerne i de intensive læringsforløb baseret på åbne svar i spørgeskemaundersøgelsen, som efterfølgende er blevet kondenseret. Det er ret forskelligt, hvad repræsentanterne har fokuseret på i deres besvarelse. Nogle besvarelser falder i mere end én kategori.

Figuren viser, at kommunerne i en stor del af forløbene oplever, at eleverne udvikler sig. Ved over hvert fjerde læringsforløb nævnes, at eleverne har udviklet sig både personligt og fagligt, ved hvert femte nævnes elevernes faglige udvikling og ved omtrent 14 procent nævnes elevernes personlige udvikling.

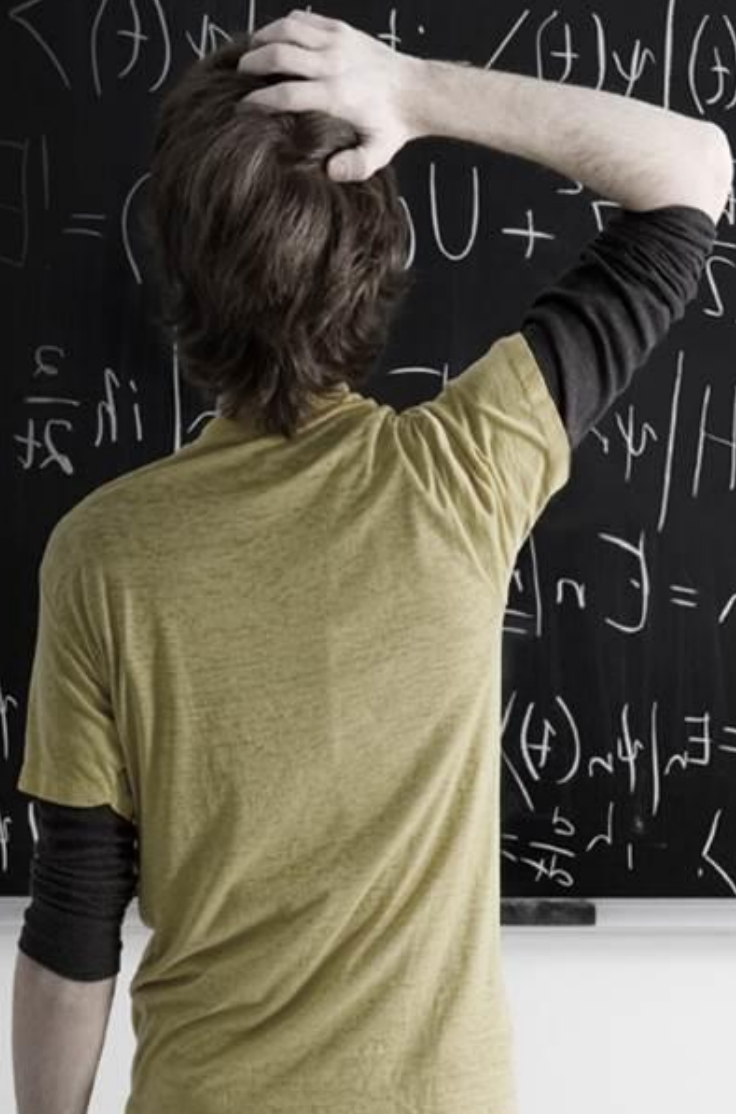
Endvidere peger en del af kommunerne på, at det er afgørende at have fokus på inddragelsen af andre aktører. Dette kan være elevens skole eller almindelige lærere, andre institutioner, som fx socialforvaltningen, samt elevens forældre. I tråd med dette nævnes ved omtrent hvert femte læringsforløb, at fastholdelse og opfølgning er væsentlige.

Ved flere intensive læringsforløb nævner de kommunale repræsentanter også udfordringer ved forløbet. Disse er dog meget forskellige og kan således indeholde økonomiske udfordringer ved finansieringen af forløbet, udfordringer ved at inddrage andre aktører i forløbet, som fx skolerne, eller udfordringer i forhold til bestemte målgrupper, fx elever som ikke har været motiveret for at deltage, eller elever, som har oplevet læringsforløbet som en for stor omvæltning.

Note: Tallene summerer til mere end 100 %, da nogle erfaringer falder i mere end en kategori.

3

ERFARINGER FRA DE
OTTE CASES

Målgrupper, formål og fokus i de intensive læringsforløb

Otte udvalgte intensive læringsforløb

Som beskrevet i indledningen har Epinion gennemført casestudier af otte udvalgte intensive læringsforløb. I dette afsnit redegøres for tværgående tendenser i de otte cases. For uddybende viden om de enkelte cases henvises til de individuelle casebeskrivelser.

De otte udvalgte intensive læringsforløb er:

- DrengAkademiet, LøkkeFonden
- Klart på vej, Hvidovre Kommune
- Lær for Livet, Egmont Fonden
- Læringscamp på Parkvejens Skole i Odder Kommune
- MILIFE, Horsens Kommune
- Plan T, Odense Kommune
- Tidlig Matematikindsats, Metropol
- WASP, Tønder Kommune

På side 25 gives et overblik over de otte cases.

Mål og formål i de intensive læringsforløb

Mål og formål varierer mellem de intensive læringsforløb og afhænger naturligvis i høj grad af målgruppen for forløbet. Der er enkelte forløb, som har et klart fagligt mål om at forbedre eleverne specifikt i læsning eller specifikt i matematik, da det er der, eleven har læringsvanskeligheder. Andre forløb er mere helhedsorienterede. Her har målgruppen typisk også i højere grad både faglige og personlige udfordringer. Målet i disse forløb er derfor at styrke elevens faglige, sociale og personlige udvikling.

Det langsigtede mål er ofte, at eleverne via det faglige løft er bedre i stand til at gennemføre folkeskolen samt efterfølgende ungdomsuddannelse. Derudover ønskes at øge elevernes livskvalitet og selvværd – på kort og på langt sigt.

Fokus i de intensive læringsforløb

Da læringsforløbene er intensive i en afgrænset periode, ligger fokus typisk på at hjælpe eleverne til selv bedre at kunne tage ansvar for egen læring og livssituation, hvad enten det sker gennem læse- eller matematikstrategier, som eleven direkte kan anvende i undervisningen, eller gennem arbejde med karaktertræk og personlige mestringsstrategier, som er væsentlige for at kunne gennemføre en uddannelse. Desuden er motivation ofte et vigtigt omdrejningspunkt - enten som forudsætning eller mål.

Forskelle og ligheder ved målgrupperne i de intensive læringsforløb

I denne erfaringsopsamling har målgruppen for de intensive læringsforløb været defineret som elever i læringsvanskeligheder, jf. side 6. Det bliver dog i flere af de intensive læringsforløb nævnt, at tiltagene vil være til gavn for alle typer af elever, dvs. også elever, der ikke er i læringsvanskeligheder.

De otte læringsforløb, der har været i fokus i erfaringsopsamlingen, er udvalgt med udgangspunkt i at opnå en vis variation i målgrupper. Der er dog også nogle generelle tendenser og ligheder på tværs af casene.

- **Uforløst potentiale:** Eleverne bliver ofte beskrevet som havende et uforløst potentiale, som læringsforløbene kan hjælpe med til at frigøre. Eleverne er typisk fagligt udfordrede, men har ikke behov for et specialtilbud.
- **Samspil mellem faglige og personlige udfordringer:** Eleverne har ofte både faglige og personlige udfordringer. I nogle tilfælde er der tale om omfattende udfordringer – også af fx social karakter – mens der i andre tilfælde er tale om elever, der i en periode mangler motivation eller ikke trives i skolen. Der er dog meget stor variation i, hvor meget de forskellige læringsforløb fokuserer på elevernes personlige eller sociale udfordringer i læringsforløbene.
- **Motivation:** I de fleste af de otte læringsforløb lægges vægt på, at eleverne er motiverede for at deltage og til at forbedre deres faglige niveau. I et enkelt læringsforløb er udvælgelsen sket ved lodtrækning for at sikre en sammenlignelig forsøgs- og kontrolgruppe.

Organisering, tilrettelæggelse og ressourcer

Organisering

De otte cases repræsenterer læringsforløb, der er organiseret og tilrettelagt på forskellige måder. De indeholder således læringsforløb, der er blevet udviklet af skoler og/eller kommunale aktører, fx Parkvejens Skoles læringscamp eller MILIFE Camp Horsens, såvel som læringsforløb, der udbydes af eksterne, som fx LøkkeFondens DrengAkademi eller Egmont Fondens Lær for Livet. En anden type af læringsforløb er Tidlig Matematikindsats, hvor matematiklærere uddannes eksternt af Metropolen til selv at kunne tilrettelægge intensive læringsforløb med eleverne på skolen.

I flere af de otte intensive læringsforløb arbejdes med perioder inden og efter selve læringsforløbet for at forberede og følge op på indsatsen. Den intensive indsats – fx en campperiode på to uger – suppleres således med yderligere støtte omkring eleven.

Ressourceforbrug

Da de otte læringsforløb, der indgår som cases i erfaringsopsamlingen, er meget forskellige med hensyn til eksempelvis varighed og organisering, er det vanskeligt at sammenligne ressourceforbruget. Fælles for alle otte forløb er dog, at de har en højere personalenormering end i den almindelige undervisning.

Ud af de otte udvalgte forløb er omkostningerne pr. barn størst i Lær for Livet, hvilket dog bl.a. hænger sammen med, at der samlet set er tale om et 6-årigt forløb for hvert barn. Samtidig er der tale om en meget høj personalenormering på Lær for Livets Learning Camps med over 40 voksne til ca. 100 børn.

Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper (TMTM) er også meget intensivt med hensyn til personalenormering, men foregår over en kortere periode, idet hver elev i 12 uger har ca. to lektioner om ugen alene med en lærer.

Det mindst ressourcekrævende af de otte læringsforløb er "Klart på vej" i Hvidovre Kommune. Her finansierer skolerne selv forløbet inden for deres budget. Ressourceforbruget varierer lidt mellem skolerne, men eksempelvis på Dansborgskolen

er der tale om, at en læsevejleder har 72 lektioner (plus forberedelse mv.) i løbet af skoleåret for et hold bestående af 11 elever. Omkostningerne i de øvrige læringsforløb ligger fra ca. 20.000 kr. til ca. 50.000 kr. pr. elev.

Der er også forskel på, hvordan de otte forløb finansieres. DrengAkademiet er 100 pct. finansieret af LøkkeFonden. Lær for Livet finansieres hovedsagligt af Egmont Fonden, men med en kommunal medfinansiering (i 2015: 60.000 kr. pr. barn for et 6-årigt forløb). Plan T i Odense Kommune og TMTM er ligeledes delvist finansieret af fondsmidler.

WASP i Tønder Kommune finansieres af Ungdomsskolen uden medfinansiering fra skolen, hvorimod finansieringen af MILIFE i Horsens Kommune er delt mellem Ungdomsskolen, elevens skole og kommunen. Endelig finansieres både camps på Parkvejens Skole i Odder og "Klart på vej" i Hvidovre Kommune inden for skolernes eksisterende økonomiske ramme.

Personalegrupper og kompetencer

Der indgår læreruddannet personale i alle otte læringsforløb, og i mange af forløbene vurderes det afgørende, at det er lærere med særlige specialkompetencer eller/og de suppleres af andre personalegrupper. I flere af projekterne varetages undervisningen eksempelvis primært af læse- eller matematikvejledere i undervisningen (TMTM, "Klart på vej" og Plan T). I andre projekter lægges vægt på at rekruttere personale med kompetencer og lyst til at gennemføre en alternativ, kreativ eller praktisk betonet undervisning; og som udover arbejdet med elevernes faglige udfordringer også kan og vil arbejde med deres personlige og sociale udvikling.

Udover læreruddannet personale indgår primært pædagoger/socialpædagoger og lærerstuderende i flere af de otte læringsforløb. Derudover har flere af projekterne tilknyttet enten frivillige eller betalte mentorer og rollemodeller.

Adskillige interviewpersoner på tværs af projekterne understreger, at læringsforløbenes succes afhænger af medarbejdere, der brænder for at løse opgaven, vil yde en ekstra indsats og som kan skabe gode relationer til de deltagende elever.

Hvad kendetegner undervisningen i de intensive læringsforløb?

I de intensive læringsforløb anvendes en bred vifte af undervisningsmetoder og –tilgange. De følgende punkter er sammenfatninger af de forskellige metoder og tilgange, der bliver brugt i de otte intensive læringsforløb i casebeskrivelserne. Generelt kan det konkluderes, at de intensive læringsforløb anvender mange af de metoder, der netop lægges vægt på i Folkeskolereformen, eksempelvis læringsmålstyret undervisning, varieret undervisning, praktiske læringsformer, motion og bevægelse. Så selvom der i alle tilfælde er tale om forløb, der på forskellig vis bryder med den vante undervisning, er der typisk tale om de samme undervisningsmetoder og –tilgange, der fremhæves som god praksis i den almindelige undervisning (jf. John Hattie, Hilbert Meyer, m.fl.).

Et andet generelt træk på tværs af de otte læringsforløb er, at der ofte lægges større vægt på at give eleverne strategier, redskaber og motivation til at lære – med andre ord hjælp til øget læring på sigt – end på at opnå konkrete færdigheder og viden.

- **Intensitet:** Fælles for forløbene er selvfølgelig intensiteten, der kan arbejdes med. Ofte er fokus på specifikke fag, matematik og/eller læsning, og eleverne kan således intensivt fordybe sig i disse. Intensiteten muliggør, at der kan opnås hurtig progression, og at der kan fokuseres på fagspecifikke udfordringer.
- **Differentieret undervisning målrettet den enkelte elev:** Undervisningen i intensive læringsforløb kan være meget målrettet til den enkelte elev. Dette gælder både ift. elevens læringsniveau i det pågældende fag og specifikke faglige udfordringer, men også ift. elevens interesser. Der arbejdes således ofte med at gøre faget så relevant for eleven som mulig. Afhængig af mål- og aldersgruppen kan dette være ved at fokusere på vigtigheden af fx læsning ift. at kunne tage den ønskede ungdomsuddannelse (udskolings elever) eller fx ved at inddrage elevens fritidsinteresser ved at bruge fodboldkort til matematikundervisningen (fx i indskolingen).
- **Læringsmålstyret undervisning og fokus på (synlig) progression:** I størstedelen af læringsforløbene arbejdes læringsmålstyret, hvor eleven selv er med til at opstille sine mål. Derudover lægges vægt på, at eleven opnår faglig progression, hvilket dels er et mål i sig selv, og dels skal motivere eleven til at arbejde yderligere med faget – også efter forløbet.
- **Afvekslende og aktive undervisningsformer:** Undervisningen er ofte præget af flere skift, hvor aktiviteter og praktisk undervisning indgår. Skiftene er vigtige for at fastholde elevernes koncentration og motivation. Det er dog væsentligt, at afveksling og systematik går hånd i hånd.
- **Systematik, ritualer og klare rammer:** Mange læringsforløb vægter systematik, ritualer og klare rammer højt. Dette gælder især i læringsforløb med elever, der også har sociale og personlige udfordringer, hvor klare rammer er med til at støtte eleverne. Især når eleverne samtidig skal arbejde med nye og afvekslende undervisningsformer og indgå i nye sociale relationer.
- **Anerkendende tilgang:** Underviserne på de intensive læringsforløb fremhæver væsentligheden i en anerkendende tilgang overfor eleverne. Da eleverne i de intensive læringsforløb står i faglige og eventuelt personlige udfordringer, oplever de ofte ikke at være tilstrækkelige og kunne slå til. Ved at fokusere på deres fremskridt, succeser og anderkende det, de kan, styrkes elevernes tro på egne evner og motivation. Der bruges kræfter på at skabe en tillidsfuld kultur, både mellem elever og undervisere og eleverne imellem.
- **Nye faglige strategier og tilgange:** Især i de intensive læringsforløb, der har et klart fagligt formål, som fx Klart på vej og Plan T, der skal styrke elevernes læsefærdigheder, eller Tidlig Matematikindsats, der skal styrke elevernes matematikfærdigheder, anvendes nye strategier og tilgange til fagene, som skal hjælpe eleverne til det fremadrettede faglige arbejde. I Plan T er det fx også et helt centralt element i læringsforløbet, at eleverne bliver fortrolige og øver rutinemæssig brug af IT-redskaber i forbindelse med undervisning, også når de kommer tilbage i folkeskolen.
- **Konkurrenceelementer:** I flere af de intensive læringsforløb arbejdes med konkurrenceelementer, enten i form af kåringer for fx "Dagens kammerat" (socialt) eller "Dagens højdespringer" (fagligt) eller i form af faglige lege, hvor eleverne dystet mod hinanden. Begge dele kan virke motiverende for eleverne, som derfor lægger en ekstra indsats. Konkurrenceelementerne skal dog i højere grad handle om at lege end om at vinde.

Hvordan inddrages aktiviteter og det personlige arbejde?

Det personlige arbejde

Motivationen er afgørende i alle læringsforløb, da motivationen for læring og for faget er væsentlig for, at eleverne vil opleve faglig progression.

I læringsforløbene med målgrupper, der står i sociale og/eller personlige udfordringer, vægtes netop arbejdet med elevernes personlige og sociale udvikling højt. Typisk ses den personlige og sociale udvikling, som en forudsætning for den faglige udvikling. En vigtig brik i dette er, at eleverne lærer at tage ansvar for egen læring og dermed går fra en passiv til en aktiv rolle i egen læringsudvikling.

I flere læringsforløb arbejdes i en eller anden form med karaktertræk og værdier, som enten direkte er Seligmans syv karaktertræk eller som er stærk inspireret af disse syv. Karaktertrækkene/værdierne anses som væsentlige træk for at kunne gennemføre en uddannelse, og derfor prioriteres italesættelsen og arbejdet med dem højt i læringsforløbene. Et eksempel på dette kan være rollespil, hvor undervisere og elever prøver hensigtsmæssige og uhensigtsmæssig adfærd med udgangspunkt i dagens karaktertræk.

Aktiviteter uden for undervisningen

I flere af de intensive læringsforløb arbejdes der med andre aktiviteter end undervisning. Dette er især kendetegnende for camp-forløb, idet eleverne her enten tilbringer hele døgnet eller skoledagen sammen. Her kan læringsforløbet dermed i højere grad påvirke rammerne for læring, bl.a. via fysiske aktiviteter. Fysiske aktiviteter har en værdi, idet bevægelse øger velvære og koncentration, hvilket skaber bedre forudsætninger for læring.

Aktiviteterne kan også bruges til at styrke elevernes tro på egne evner og give succesoplevelser, hvilket kan overføres til undervisningssituationerne – hvis eleven kan overvinde sin frygt på mountainbike, kan frykten for læsning også overvindes. Fx i MILIFE udfordres eleverne dag for dag i mere og mere udfordrende bike-ruter for herved at give dem kropslige oplevelser af, at træning og øvelse giver succes. Disse oplevelser kan umiddelbart overføres til undervisningen.

I flere af læringsforløbene er der således også fokus på at motion og bevægelse i sig selv styrker evnen til efterfølgende at kunne koncentrere sig om mere faglige udfordringer.

Brobygning og det erhvervspraktiske fokus

Enkelte læringsforløb forsøger aktivt at bygge bro til ungdomsuddannelser og arbejdsmarked. I WASP i Tønder Kommune indgår bl.a. praktikforløb og virksomhedsbesøg, hvor de unge får muligheden for at se og opleve dagligdagen på en arbejdsplads. I Klart på vej i Hvidovre Kommune læser eleverne tekster fra deres ønskeuddannelse og besøger ungdomsuddannelser, så eleverne erkender vigtigheden af at kunne læse i deres fremadrettede liv.

Kapacitetsopbygning og overførsel af viden

Kapacitetsopbygning

Det primære formål med de intensive læringsforløb er naturligvis at styrke de deltagende elevers kompetencer. Men i flere af læringsforløbene er formålet derudover også at styrke undervisernes kompetencer og opbygge kapacitet og kapabilitet i skolerne.

Flere af de medvirkende aktører opfatter de intensive læringsforløb som modelafprøvning af virkningsfulde undervisningsmetoder, som ikke alene vil være til gavn for de elever, der deltager i dem, men også på længere sigt til gavn for hele folkeskolen. De intensive læringsforløb udvikler og raffinerer – gennem engagerede lærere og pædagoger - netop metoder som helt eller delvist kan implementeres i folkeskolen og således være modelskabende. Som det fremgår karakteriseres de anvendte metoder da også typisk som metoder, der af forskningen er udpeget som effektive og virkningsfulde (også i folkeskolen).

Mest eksplicit er målet om at styrke lærernes kompetencer i projektet Tidlig Matematikindsats, der netop uddanner matematiklærere i folkeskolerne til selv at kunne gennemføre læringsforløbet (interventionen) over for eleven. Men også i en række af de øvrige cases arbejdes med kompetenceudvikling, faglig sparring og videndeling for lærere, frivillige, m.fl. Dette gælder især i forhold til de personer, der gennemfører selve det intensive læringsforløb, men også i mindre grad i forhold til lærerne i elevernes almindelige klasser. Flere af læringsforløbene er således optagede af den faglige læring og refleksion, der sker i udvekslingen mellem læringsforløbene og folkeskolen. Dette sker gennem udvekslinger af lærere og pædagoger, mellem læringsforløb og folkeskole, gennem opfølgende forløb, hvor erfaringer tydeliggøres, og gennem demonstration af umiddelbare resultater.

Støtte så eleven kan fastholde og videreføre de gode resultater

De intensive læringsforløb anvender forskellige metoder og aktiviteter til at støtte eleverne i at fastholde og videreføre de gode resultater, når eleven vender tilbage i de vante rammer.

Nogle projekter forsøger at fastholde virkningen gennem opfølgingsforløb, hvor eleven kommer tilbage i det intensive læringsforløb – fx på en opfølgingscamp – efter et stykke tid, eller ved at forløbet tilrettelægges ved at veksle mellem perioder i det intensive læringsforløb og perioder i den almindelige klasse.

Andre projekter arbejder bl.a. med opfølgning og forankring i form af løbende skriftlig og mundtlig kommunikation mellem læringsforløbet og den almindelige skole – fx overleveringsmøder, overleveringsnotater eller ugebrev om, hvad eleven har lært i forløbet.

Endelig har elevens forældre, mentorer og rollemodeller i flere af projekterne en vigtig rolle i forhold til fx at hjælpe med at fastholde elevens motivation, hjælpe med lektielæsning og holde fast i anvendelsen af de tilegnede strategier.

Hvad véd vi om effekterne af intensive læringsforløb?

Forskningsresultater om effekter af intensive læringsforløb?

Der er generelt begrænset forskningsmæssig viden om langtidseffekter af intensive læringsforløb, især uden for USA (Egmont Rapporten 2015; Dietrichson et al., 2015). SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd gennemførte i 2015 en systematisk forskningskortlægning af indsatser, der styrker de faglige præstationer for skoleelever fra familier med svag socioøkonomisk baggrund. Disse indsatser er delvist overlappende med de intensive læringsforløb, der er i fokus i denne erfaringsopsamling, nemlig intensive læringsforløb for elever i læringsvanskeligheder. Det konkluderes bl.a., at næsten alle de inkluderede studier i forskningskortlægningen stammer fra USA, og at der generelt mangler viden om de langsigtede effekter af indsatserne. "Meget få studier rapporterer effekter mere end 3 måneder efter indsatsens afslutning" (Dietrichson et al., 2015).

Der findes derimod en række undersøgelser – både fra Danmark og udlandet – der viser, at intensive læringsforløb kan skabe meget markante faglige fremskridt på kort tid. Eksempelvis opnår drengene i DrengAkademiet i gennemsnit en faglig progression svarende til cirka 1 læringsår i stavning, 2 læringsår i matematik og 3 læringsår i læsning i løbet af blot to uger. Tilsvarende opnår børnene i Lær for Livets Learning Camp en gennemsnitlig faglig fremgang svarende til 0,8 – 1,1 læringsår i stavning, matematik og læsning i løbet af to uger. Dette er meget markante fremskridt, men der er metodiske usikkerheder knyttet til resultaterne, og der mangler altså endnu viden om, i hvilket omfang progressionen kan fastholdes på længere sigt.

Lektor Søren Langager fra Aarhus Universitet, der er ansvarlig for følgeforskning i forbindelse med Lær for Livet forklarer: "At et intensivt fagligt boost kan være skelsættende for et barn, korresponderer godt med aktuell psykologisk og læringspædagogisk forskning, der viser, at udvikling sker i spring [...] Intensive læringsforløb kan give børn den følelse af at kunne noget betydningsfuldt, og dér ligger det helt store potentiale" (Egmont Rapporten 2015).

Hvordan evalueres effekterne i de udvalgte cases?

De otte udvalgte cases varierer meget med hensyn til, hvordan forløbenes resultater og effekter evalueres. På den ene side har tre af de udvalgte cases (DrengAkademiet, Lær for Livet og TMTM) tilknyttet egentlige følgeforskningsgrupper, der systematisk indsamler og analyserer både kvantitative og kvalitative data. TMTM gennemføres som et randomiseret kontrolforsøg og i både DrengAkademiet og Lær for Livet følges deltageres faglige og personlige kompetencer over tid via test, spørgeskemaundersøgelser mv. På den anden side er der i flere af de øvrige cases ikke foretaget en systematisk opfølgning på, hvordan eleverne klarer sig efterfølgende.

Det gælder også for de otte udvalgte læringsforløb i denne erfaringsopsamling, at der på nuværende tidspunkt ikke findes sikker viden om langtidseffekterne. Dette skyldes for det første, at det tager mange år, før man kan konstatere, hvordan deltagerne klarer sig videre i livet med hensyn til eksempelvis gennemførelse af en ungdomsuddannelse. For det andet er der en række metodiske udfordringer i forhold til at dokumentere, i hvor høj grad deltageres resultater – især på længere sigt – skyldes det intensive læringsforløb eller andre faktorer i deres liv. På sigt vil forskningen imidlertid kunne præsentere resultater om langtidseffekterne af nogle af disse indsatser.

Til gengæld er der i de otte læringsforløb indsamlet en del viden om effekter og resultater på kortere sigt, og om hvordan både elever og voksne oplever virkningen af forløbene. Disse resultater er sammenfattet på de næste sider.

Elevernes faglige, sociale og personlige udvikling

Faglige kompetencer

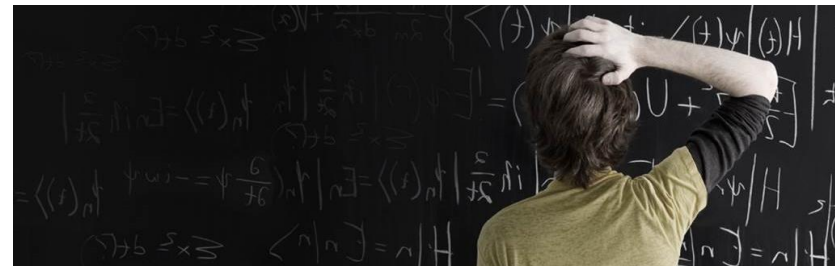
Som det fremgår på side 5 er de otte læringsforløb blandt andet udvalgt, fordi der på forhånd var tegn på positive erfaringer. Det kan derfor ikke overraske, at centrale aktører i alle otte forløb oplever, at indsatsen virker.

Flere af de intensive læringsforløb kan dokumentere meget markante faglige fremskridt på kort tid. Det er ikke ualmindeligt, at testresultater i stavning, læsning og matematik viser en fremgang svarende til et helt læringsår eller mere i løbet af nogle få uger.

Lige så vigtigt er det, at eleverne ofte selv oplever markante faglige fremskridt og ikke mindst øget lyst til læring.

Til gengæld viser casestudierne et par eksempler, hvor lærere til elever, der har været på camp og opnået væsentlige forbedringer i testresultater, ikke oplever nævneværdige faglige fremskridt, når eleven vender tilbage til den almindelige skole. Dette indikerer, at de faglige fremskridt kan være vanskelige at overføre til den almindelige undervisning efterfølgende.

Endelig er der i de otte læringsforløb endnu stort set ingen viden om, i hvor høj grad eleverne kan fastholde den faglige fremgang på længere sigt. Der er ligeledes begrænset viden om, hvorvidt de intensive læringsforløb øger sandsynligheden for at eleverne gennemfører en ungdomsuddannelse. Flere af projekterne følges som nævnt af forskere, der i løbet af de kommende år forventer at kunne offentliggøre studier om langtidseffekterne.

Personlige og sociale kompetencer

Som det er nævnt flere gange, har alle de otte udvalgte læringsforløb også fokus på elevernes personlige og sociale kompetencer i større eller mindre grad.

Erfaringerne fra de otte projekter tyder på, at det som regel lykkes at styrke elevernes motivation, selvtillid, selvværd og forventninger til egne evner og præstationer. Dette sker bl.a. gennem faglige og personlige succeser samt coaching og samtaler både individuelt og i grupper.

I mange af projekterne lægges også vægt på, at eleverne får nye venskaber og indgår i nye sociale relationer med både (anerkendende) voksne og andre børn og unge. Ikke mindst oplevelsen af venskaber med andre i samme situation (fx andre anbragte børn, andre i læsevanskeligheder, etc.) har ofte stor betydning for eleverne.

Ligesom med de faglige resultater findes der dog heller ingen viden om, hvorvidt eleverne fastholder fremgangen i deres personlige og sociale kompetencer på længere sigt.

Drivere og barrierer

Drivere

På tværs af de otte læringsforløb, er det ofte de samme faktorer, der fremhæves, som det, der gør den største forskel for eleverne. Nedenfor er de 'virksomme' faktorer, som fremhæves i mange forløb, opsummeret:

- **Miljøskifte.** Da målgrupperne er elever i læringsvanskeligheder, er der tale om elever, som ofte har oplevet nederlag i skolen og som måske ikke profiterer optimalt af den almindelige undervisning. Derfor gør det en stor forskel for eleverne, at de i de intensive læringsforløb kan starte på en "frisk" og møder et anderledes undervisningsmiljø samt nye og varierede undervisningsformer.
- **Intensitet og høj normering.** Da der typisk er flere ressourcer til rådighed, er mulighederne for undervisningsdifferentiering og faglig støtte bedre i de intensive læringsforløb end i den almindelige undervisning.
- **Struktur.** Flere interviewpersoner fremhæver, at det er afgørende at arbejde struktureret og anvende en bestemt metode konsekvent, så eleverne oplever gentagelser og bliver helt fortrolige med de anvendte metoder og strategier.
- **Motiverede elever.** Nogle læringsforløb er frivillige, så tilmelding forudsætter en grad af motivation hos eleven (selvom det dog i praksis ofte er forældre eller andre voksne, der "opfordrer" eleven til at deltage). Uanset om indsatsen er frivillig eller ej, skal der dog typisk arbejdes på at motivere eleverne – især i starten af forløbet.
- **Helhedsorienteret indsats.** Den helhedsorienterede tilgang i mange af læringsforløbene, hvor der er fokus på både faglige, personlige og sociale udfordringer, fremhæves også af mange som en vigtig 'ingrediens' i de intensive læringsforløbs succes. I flere af forløbene arbejdes eksplicit med elevernes motions-, kost- og søvnvaner.
- **Engagerede og fagligt dygtige voksne.** Medarbejderne i de intensive læringsforløb er typisk enten personer, der selv har valgt at arbejde med netop det pågældende projekt, eller som er håndplukkede i kraft af deres kompetencer eller engagement.

Barrierer

Der er ligeledes en række barrierer eller udfordringer, der går igen i mange af de otte læringsforløb, herunder:

- **Fastholde resultater, når eleven vender tilbage til skolen.** På tværs af de otte udvalgte læringsforløb er den største udfordring uden tvivl, hvordan de gode resultater fra de intensive læringsforløb kan fastholdes og 'overføres', når eleven vender tilbage til de vante rammer. Som nævnt er det ofte miljøskiftet, elevens motivation, nye undervisningsformer, etc., der får eleverne til at løfte sig fagligt, personligt og socialt. Men hvordan undgår man et tilbagefald, når disse faktorer forsvinder igen? Hvordan sikrer man, at eleven kan anvende de nye læringsstrategier og metoder, når de vender tilbage i en klasse, hvor der anvendes andre strategier? Disse spørgsmål arbejder alle de otte projekter på at besvare. Der arbejdes bl.a. med opfølgning og forankring i form af løbende skriftlig og mundtlig kommunikation mellem læringsforløbet og den almindelige skole samt med at anvende mentorer eller rollemodeller, der kan medvirke til at fastholde de gode takter hos eleven.
- **Samarbejde med eksterne parter.** I flere af de læringsforløb, hvor der arbejdes med øget samarbejde eller brobygning mellem forskellige aktører, er det ofte udfordrende at få etableret eller fastholdt samarbejdet med 'eksterne' parter som fx andre forvaltninger (socialforvaltning mv.) eller ungdomsuddannelsesinstitutioner.
- **Skaffe mentorer og rollemodeller.** I de læringsforløb, hvor der anvendes mentorer eller rollemodeller, er det ofte en udfordring at finde (frivillige) mentorer eller rollemodeller, der har lyst til og kan magte opgaven.

Hvilke intensive læringsforløb er velegnede til systematisk afprøvning?

Som nævnt i indledningen er resultaterne af erfaringsopsamlingen blevet præsenteret og drøftet på en workshop med repræsentanter fra de udvalgte intensive læringsforløb samt personer med tværgående viden om intensive læringsforløb (se side 27). Et formål med workshoppen var at udarbejde anbefalinger til det videre arbejde med intensive læringsforløb i satspuljeprojektet baseret på de indsamlede erfaringer. Nedenfor følger dermed anbefalinger og overvejelser om, hvilke typer af intensive læringsforløb, der egner sig til at blive afprøvet i projektet.

Formål

Vi foreslår, at formålet med de intensive læringsforløb er at styrke elevernes faglige kompetencer i dansk og/eller matematik. Elevernes kompetencer i disse to fag har afgørende betydning for deres muligheder for læring i alle øvrige fag og for deres muligheder videre i uddannelsessystemet, herunder bl.a. som følge af kravet om mindst 2,0 i gennemsnitskarakter i både dansk og matematik for at blive optaget på en erhvervsuddannelse. En styrkelse af elevernes alsidige og personlige kompetencer kan sagtens være et element i læringsforløbene, men det er vigtigt, at de har et klart og fokuseret fagligt formål. Målet er at eleverne består folkeskolens prøver i dansk og matematik, og at de efterfølgende gennemfører en ungdomsuddannelse.

Målgruppe

Hvis målet er, at eleverne består folkeskolens prøver i dansk og matematik samt gennemfører en ungdomsuddannelse, er det hensigtsmæssigt at fokusere på elever i udskolingen. Man kan også anvende intensive læringsforløb for yngre elever, men der peges i flere cases på, at det kræver en vis modenhed af eleverne, og at folkeskolens prøver er en vigtig motivationsfaktor. Omvendt peger flere workshopdeltagere på, at det er for sent i 9. klasse, hvor der desuden er fokus på mange andre ting, ikke mindst forberedelse til folkeskolens prøver.

Derfor foreslår vi, at målgruppen afgrænses til elever i 7.-8. klasse, der er fagligt svage i dansk og/eller matematik, og på den baggrund risikerer ikke at kunne bestå folkeskolens prøver og gennemføre en ungdomsuddannelse. Udvælgelsen kan bl.a. baseres på elevens resultater i de nationale test i 6. klasse, evt. suppleret af andre udvælgelses-

kriterier, fx højt fravær, manglende trivsel eller motivation i skolen, mv. Der skal være tale om elever på almenområdet, dvs. elever, der ikke modtager specialundervisning.

Form og indhold

Et miljøskifte fremhæves som en af de vigtigste "ingredienser" i mange intensive læringsforløb. Til gengæld kan en vis tilknytning til elevens almindelige skole gøre det lettere at overføre og fastholde de gode resultater, når eleverne vender tilbage i de vante rammer. Vi anbefaler derfor, at de udvalgte modeller for intensive læringsforløb skal indeholde et vist miljøskifte for eleverne, men at dette ikke nødvendigvis forudsætter, at forløbet skal foregå uden for skolen, men kan foregå uden for klassen og med andre undervisere på elevens skole. Læringsforløbene kan foregå i eller uden for skoletiden, herunder fx i ferier.

For at opnå en målbar effekt skal der være tale om en intensiv indsats (fx minimum 35 timers undervisning) over en kortere periode. Samtidig med kravet om et vist minimumsomfang er det dog vigtigt at sikre, at forløbene kan gennemføres inden for nogle økonomiske rammer, der er realistiske både i forhold til de afsatte midler fra SATS-puljen, og i forhold til at kommunerne efterfølgende kan videreføre forløbene, hvis der opnås positive resultater. Det vil i praksis betyde, at et læringsforløb skal kunne gennemføres for under 10.000 kroner pr. elev.

Undervisningen bør tilrettelægges med udgangspunkt i tilgange og metoder, der ifølge forskning har god effekt. Der kan eksempelvis stilles krav om, at de udvalgte intensive læringsforløb skal være baseret på principper fra Visible Learning.

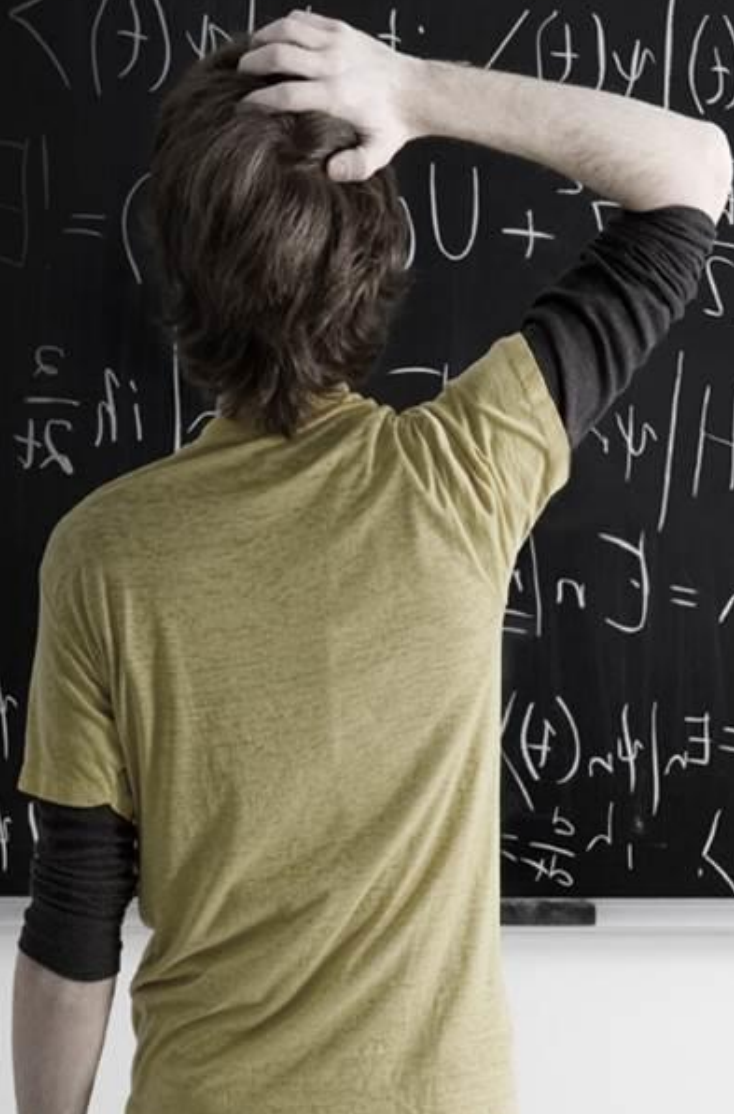
Der skal i et vist omfang være mulighed for at tilrettelægge forløbene i henhold til lokale forhold, men det bør forudsættes, at de udvalgte intensive læringsforløb redegør for:

- Hvilke konkrete, faglige strategier eleverne skal arbejde med?
- Hvordan elevernes motivation og non-kognitive kompetencer styrkes?
- Hvordan projektet bidrager til opbygning af kapacitet på elevernes skoler og hvordan eleven støttes i at fastholde resultaterne, når forløbet er afsluttet?

Overblik over de otte cases

Intensivt læringsforløb	Udbyder	Målgruppe	Formål	Form	Pris pr. elev
DrengAkademiet	LøkkeFonden	Fagligt svage drenge i alderen 14-16 år	Sætte fagligt svage drenge i stand til at indhente deres efterslæb i skolen	2-ugers sommercamp samt et etårigt mentorprogram	Ca. 40.000 kr. pr. elev
Klart på vej	Hvidovre Kommune	Elever i udskolingens med læsevanskeligheder	Styrke læsekompetencerne så de unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse	Foregår på elevens skole. Typisk 30-50 timer i alt, der planlægges forskelligt fra skole til skole	Variere fra skole til skole, men ikke dyrt
Lær for Livet	Egmont Fonden	Anbragte børn i alderen 10-13 år	Øget selvværd, faglige succeser og et stærkere tilhørsforhold til skolen	Camps af 14, 5 og 3 dages varighed samt en 6-årig mentorordning	Over 100.000 kr. barn over en 6-årig periode
MILIFE	Horsens Kommune	Elever i 8.-9. klasse, som er vurderet ikke-uddannelsesparate	Gøre de unge i stand til at bestå en 9. klasses afgangseksamen med karakteren 02, som minimum	4 ugers camp i alm. skoletid, men uden for skolen	Ca. 20.000 kr. pr. elev
Parkvejens Skole Læringscamp	Parvejens Skole, Odder	Variere, men typisk elever, der både er fagligt, socialt og personligt udfordret	Styrke elevens faglige, sociale og personlige udvikling	4 ugers camp på fuld tid uden for skolen	Ca. 40.000 kr. pr. elev
Plan T	Odense Kommune	Elever i 7.-8. kl. i Odense Kommune, som er markant forsinket i læseudvikling	Give deltagerne teknikker, læseredskaber, personlige kompetencer og lyst til at lære at læse	1 dags introduktion, 4 ugers intensivt internat samt opfølgingsforløb	Ca. 50.000 kr. pr. elev
Tidlig Matematikindsats	Metropol	Elever i eller på vej ud i matematikvanskeligheder	Fagligt matematisk løft og større lyst til matematik blandt eleverne samt styrke lærernes kompetencer	Metropol udbyder kursus og materialer, mens skolerne står for interventionen	Ca. to individuelle lektioner pr. elev om ugen i 12 uger
WASP	Tønder Kommune	Unge i 6.-10. klasse, der ikke trives i den almindelige skolegang	Medvirke til at flere unge får en ungdomsuddannelse	6-8 forløb af 1-2 ugers varighed om året	Afhænger af varighed (ca. 20.000-40.000 kr. pr. elev om året)

4

METODE OG
DATAGRUNDLAG

Metode og datagrundlag

Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder, der tilsammen er med til at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb i Danmark samt giver et indblik i otte udvalgte læringsforløb.

Survey

Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltninger i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som kan indgå i casestudierne. Surveyen er en kombineret web- og telefonundersøgelse, hvor respondenterne først har fået en invitation til undersøgelsen sammen med linket på mail, så de har mulighed for at besvare undersøgelsen direkte ved at klikke på linket. Dernæst er der så vidt muligt blevet gennemført telefoninterview med de kommuner, der ikke havde svaret elektronisk.

Spørgeskemaet er udsendt til en skolechef/-direktør eller tilsvarende i hver af landets 98 kommuner, som enten selv har besvaret spørgeskemaet eller henvist til en anden person i kommunen (fx en pædagogisk konsulent i forvaltningen) med viden om aktuelle læringsprojekter i kommunen.

I alt har 75 kommuner svaret på undersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 77.

Desk research

Der er blevet foretaget to former for desk research. En overordnet research af litteratur, studier og erfaringer på området samt en desk research for hver af de otte udvalgte cases med udgangspunkt i dokumenter, som casepersonerne har stillet til rådighed samt en bredere søgning. Der er samlet set blevet gennemgået ca. 100 forskellige dokumenter. Al desk research er struktureret ud fra den samme struktur.

Kvalitative interview med casepersoner

Erfaringsopsamlingens vigtigste kilde er kvalitative interview. Der er blevet gennemført interview med i alt 62 informanter, som er tilknyttet de otte læringsforløb.

Informanterne dækker over repræsentanter fra de otte projekters ledelse/projektledelse, undervisere i læringsforløbet, elever der har deltaget i læringsforløbet, repræsentanter fra de deltagende elevers skole, dvs. enten lærer eller skoleleder, forskere, der har stået for følgeforskning samt andre personer med tilknytning til projekterne som fx UU-vejleder og rollemodel). Nogle informanter har flere roller i projektet, fx både del af projektledelsen og underviser i forløbet, men grupperet efter deres primære rolle fordeler informanterne sig således:

- 17 repræsentanter fra de otte projekters ledelse/projektledelse
- 10 undervisere fra læringsforløbene
- 20 elever fra de otte læringsforløb
- 7 repræsentanter fra de deltagende elevers skole, dvs. enten lærer eller skoleleder
- 3 forskere, der har stået for følgeforskning ifm. tre af projekterne
- 5 andre personer med tilknytning til projekterne (fx UU-vejleder og rollemodel) eller tværgående viden om flere projekter

Kvalificeringsworkshop

Afslutningsvist er resultaterne blevet valideret, kvalificeret og suppleret på en workshop med 17 deltagere, heraf syv personer med tilknytning til de otte cases, tre repræsentanter fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, én fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, to repræsentanter udpeget af Børne- og Kulturchefforeningen, to forskere fra DPU, Aarhus Universitet, én fra Egmont Fonden og én fra Ungdomsskoleforeningen.

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANNS PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM